NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 12960

DER LIGNER

I.B. Tsipor

The original of this title comes from the permanent collection of the YIVO Institute for Jewish Research, New York, NY

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

י. ב. צפור

דער ליגנער

קינדער-שפיל אין צוויי בילדער.

אלט-יונג

ווארשע, 1922.

MICROFORM 7373

נאָכדרוק פאַרבאָטן.

Copyrigth 1921
by M. Utkiewitz
— New-Jork.
105 E 103 str

DER LIGNER
I. B. CIPORA
WYDAWNICTWO „ALT-JUNG"
DRUKARNIA B-ci WÓJCIKIEWICZ,
KRAMY NALEWKOWSKIE 5.

אוצר ספרי עדת ישראל

אנטײלנעמער:

גדליה, א שמיד

הערשעלע, 12 יאָר } זײנע קינדער
שײנדעלע, 13 יאָר }

בערל מירקעס, גדליה'ס ברודער פון אַ פֿרײַנד

מירקע, זײן װײב

אברהמל, 13 יאָר }
חאַצקל, 14 יאָר } זײערע קינדער
גיסעלע, 12 יאָר }

—

מאָטל מזיק, אײנגל בײ בערלען אויף דער לער.

ערשט בילד.

די בינע שטעלט פאר א הויף. לינקס, אין הינטערגרונט—גדליהס קרעטשמע, וווּ עס זעט זיך א פייער. רעכטס, אין הינטערגרונט — א האלב אפּגע-נער טויער, וואס גייט אויף א וועג ארויס. לינקס אין פאדערגרונט — די ווארענדע פון גדליהס וווינונג. אביסל ארויף-צו — עטליכע בוימ-לעך, נעבן פון איינגאנג, וואס פירט אין א גערטל אריין.

ג ד ל י ה

ארומגעגורטן מיט א פארטוך, די ארבל פארקארטשעט, שטייט פאר דער טיר פון דער קרעטשמע און פארעט זיך בא א ראד פון א וואגן

א ב ר ה מ ל און ה ע ר ש ע ל ע

קומען צולויפן פון גערטל, אברהמל רייכערט א פאפּיראס

ה ע ר ש ע ל ע

לויפט אים נאך

ווארט אביסל! לויף נישט אזוי! איך וויל דיר עפּיס זאגן.

א ב ר ה מ ל

בחנם, וועסט נישט קריגן.

ה ע ר ש ע ל ע

איין ציי, גיב מיר, בלויז איינעם.

א ב ר ה מ ל

אפילו נישט א האלבן.

ה ע ר ש ע ל ע

העפּטיק

זאָג, ווער האָט אויפגעהויבן דאָס שטיקל ציגאַר פון דער ערד
איך צי דו!?

אברהמל

אויך מיר אַ מענטש! רויכערן ווילט זיך אים. כאַ-כאַ-כאַ!..

הערשעלע

אָבער, ווער האָט אויפגעהויבן סשטיקל ציגאַר נעבן מיסט-קאַסטן?
אדרבא זאָג דו אַליין.

אברהמל

דול נישט קיין ספּאָדעק, דו קליינער שניעק! איך וועל דער-
ציילן דיין טאַטן, אַז דו רויכערסט.

הערשעלע

מיט טרערן אין דער שטים

איך רויכער? דו רויכערסט דאָך!

אברהמל

ט, און אַז איך רויכער, איז עס דיין באָבעס דאגה! איך האָב
מיר געקויפט טאַבאַק, רויכער איך. קויף, וועסטו אויך האָבן.

הערשעלע

ליגנער! געקויפט האָסטו? ס'איז דאָך דער טאַבאַק פון מיין
שטיקל ציגאַר!

אברהמל

דיין ציגאַר? כאַ-כאַ-כאַ!.. *ציט אויף דעם פּאַפּיראָס און בלאָזט מיט גאוו*

הערשעלע

אודאי, מיינער! איך האָב אים אויפגעהויבן, נעבן מיסט-קאַסטן.

אברהמל

אַז דו האָסט אויפגעהויבן, טו רויכער... *רויכערט מיט שטאָלץ*

הערשעלע

מיט טרערן אין קול

אַ פֿאַרכאַפּער בײַזשט! אַ ליגנער!

אַבֿרהמל

עי, דו, געלער קאָטער, האַלט ס'מויל; אויב ניט וועל איך עס דיר צו כאַפּן!

הערשעלע

הייבט אויף אַ שטיין פֿון דער ערד

מיינסט כהאָב מורא?

אַבֿרהמל

טוט זיך אַ לאָז צו הערשעלען, דער לעבעדיקער כאַפּט אים אָן בײַ דער האַנט און וויל אים אויסרײַסן דעם פּאַפּיראָס, — עס הערט זיך אַ געראַנגל

גדליה

לאָזט איבער דאָס ראָד און לויפֿט צו

העי, קונדסים! וואָס איז דאָס פֿאַר אַ שלאָגן זיך *די קינדער לאָזן זיך אָפּ* קיין אַנדער שפּיל האָט איר שוין ניט געקאָנט אויסקלערן ווי נאָר די נעז זיך אָפּצורײַסן?

הערשעלע

מיר שפּילן זיך ניט.

אַבֿרהמל

ער האָט אויפֿגעהויבן אַ שטיין און וויל מיר דעם קאָפּ פּלעטן.

גדליה

מיט פֿאַרהויך צו הערשעלען

מיט שטיינער גאָר!? —

הערשעלע

אַ פֿאַרכאַפּער איז ער.

אַבֿרהמל

רויכערן ווילט זיך אים.

ג ד ל י ה

צו הערשעלען

ראָיכערן?.. וועסט קיין צייט נישט האָבן, אַז דו וועסט עלטער ווערן?

ה ע ר ש ע ל ע

מיט טרערן אין קול

אברהמל האָט געהאַט עטלעכע אָפּגעבריענטע טרובקעס פֿון פּאַפּי־ראָסן, האָב איך געפֿונען אַ שטיקל ציגאַר נעבן מיסט־קאַסטן, נעם איך און דויב עס אויף. זאָגט ער צו מיר אַזוי: אָט האָב איך געלון, גיב מיר סשטיקל ציגאַר, וועל איך מאַכן טאַבאַק און אָנשטופן פּאַפּיראָסן. זאָג איך: וועסט מיר אויך געבן? זאָגט ער: יאָ. זאָג איך: נאַ... נעמט ער און צוררייבט ס'שטיקל ציגאַר און שטופּט זיך אָן אַ פּאַפּיראָס; העלף איך אים נאָך צו, דאַרף מען פֿייער, נעם אַ קויל פֿון קוזניצע, און ער פֿאַרויכערט אַליין, זאָג איך אים: גיב מיר אַ צי, זאָגט ער: ניין. זאָג איך: דער ציגאַר איז דאָך מיינער, כהאָב אים אויפֿגעהויבן. זאָגט ער: ניין, ס'איז זיינער! זאָג איך: ליגנער! פֿאַרכאַפּער! זאָגט ער מיר: געלער קאַטער. הי־הי־הי!.. הייבט מהאָט דאָך אַזוי אָפּגע־רעדט!.. סהייסט דאָך אָפּגענאַרט!.. באַגנבעט!..

א ב ר ה מ ל

קרומט זיך נאָך

אָפּגענאַרט... באַגנבעט... כהאָב דיר וואָט צוגענומען!

ה ע ר ש ע ל ע

און מיין טאַבאַק!..

א ב ר ה מ ל

מאַכט אים נאָך

און מיין טאַבאַק!.. אַ שטיקל ברודיקן ציגאַר... באַגנבעט האָב איך אים... וואָס נאָך וועטסו זאָגן?.. אַ גנב בין איך!..

ה ע ר ש ע ל ע

אים נאָכקרימענדיק

אַ שטיקל ברודיקן ציגאַר.. אָבער ס׳איז דאָך מײַנס...

א ב ר ה מ ל

אָבער די גילדן זענען דאָך מײַנע...

ה ע ר ש ע ל ע

האָסטו דאָך גערויכערט!..

א ב ר ה מ ל

קרעכצט זיך נאָך

האָסטו דאָך גערויכערט... און דו האָסט נישט גערויכערט?!..

ה ע ר ש ע ל ע

מיט אויפֿרעגונג

ליגנער!.. דו, ליגנער!..

א ב ר ה מ ל

קריכט זיך אים נאָך

ליגנער... ליגנער... קוק עס נאָר אָן... באַגנבעט האָב איך אים..
גענומען אַ שטיקל ברודיקן ציגאַר, הייסט עס באַגנבעט... באַ
גנבעט האָב איך אים... ער צעהייבט זיך וואָס, אַ גנב בין איך?!..

ג ד ל י ה

פֿריִער האָט זיך אויסגעהערט. אויפֿמערקזאַם

הער אויס, אברהמל. איך כאַפּ כּיך גוט אין וואָס דאָ גייט. דו
טוסט אים אַן עולה: געגנבעט, הייסט עס באמתן נישט... נאָר,
ווי זאָגט מען... ס׳איז עפּיס נאָך ערגערס... למשל איינעם באַ-
שווינדלען... אויסכאַפּן בײַ יענעם ווי זאָגט מען: באַגזלנען...
דו ביזט אַ דורכגעטריבענער יונג, איך ווייס... קיין שׂכל אין
קאָפּ פֿעלט דיר נישט... האָסט אים אונטערגעשטעלט אַ פּיסל און
גאָרנישט אויסן געווען דערמיט... גלאַט אַזוי זיך, אַביסל רייצן
זיך מיט אים... אָבער, אַ סוף. אַן עק. אָפּגערעדט איז אָפּגע-
רעדט... נעם און גיב אים אַ גילדן אַנדערש פֿאַרשטייסטו מיך,
איז פּאַסקודנע, פֿע!.. אַ וואָרט איז אַ וואָרט.

אברהמל

דער פעטער זאָגט אויך, אַז איך האָב געגנבעט?

גדליה

אויב דו האָסט עס געטון אויף אַ רעכטן אמת, הייסט עס, גע-גנבעט... איך בין אָבער זיכער, אברהמל, אַז דו ביזט אַ קלוג יונגל, ביזט דערמיט באַרנישט אויסן געווען קיין שלעכטס. גלאַט אַזוי זיך רייצן אַביסל: מעשה־קינדס — בכן, הער, וואָס אַן עלטערער זאָגט דיר: גיב אים אַ גילדן, און אַ סוף, אַן עק!..

אברהמל

גיט הערשעלען אַ גילדן

נאַ, אָט האָסטו אַ גילדן. און זאָג נישט, אַז איך האָב דיך — באַגנבעט.

הערשעלע

געבט צו די גילדן

איך זאָג נישט, דו האָסט באַגנבעט, נאָר אָפּגערעדט איז אָפּ גערעדט. אַ וואָרט איז אַ וואָרט.

גדליה

איצט, קינדערלעך, אַז איר זענט שוין צוריק חבר. הערט, וואָס איך וועל אייך זאָגן: פאַרוואָס רויכערט איר? איר ווייסט גאָר אַליין נישט, וויפיל קראַנקהייטן דאָס ברענגט. היינט — געלט! היינט -- צייט?..

אברהמל

אָ געלט! עס קאָסט אונז נישט אפילו קיין פעניג.

גדליה

איך פאַרשטיי. ווייל איר קלויבט אויף שטיקלעך פון גאַס. פון וואַנען אָבער, ווייסט איר, ווער סהאָט זיי אין מויל געהאַלטן? איבריקענס זענט איר דאָך נאָך צו יונגע פיצלעך קינדער!..

א ב ר ה מ ל

אַ ביסל אימפּאָנירנדיק

יאָ. פּיצלעך קינדער... שוין נישט אַזוי קליין, ווי דער פֿעטער
מיינט...

ג ד ל י ה

שמייכלט

איך פֿאַרשטיי. דו ווילסט נישט זײַן קיין קינד, און ווילסט נאָכ-
טאָן די עלטערע. אָבער זיי אַזוי גוט, אברהמל, דערלאַנג מיר
— אָהער יענעם גרויסן האַמער, פֿון נעבן קלאָץ, דאָרט.

א ב ר ה מ ל

גייט צו צום קלאָץ, פּרוּווט אויפֿהייבן דעם האַמער און קאָן נישט

ג ד ל י ה

שמייכלט

וואָס דו קאָנסט אים נישט אויפֿהייבן?! נאַ, זע, ווי לײַכט איך
הויב אים אויף און באַוועג אים הייבט אויף דעם האַמער מיט איין האַנט
און באַוועגט אים גאַנץ לײַכט אין דער לופֿט

א ב ר ה מ ל

אָ, סאיז גאָרנישט קיין קונץ. דער פֿעטער איז שוין אַ גרויסער,
אַן עלטערער מענטש...

ג ד ל י ה

מיט אַ שמייכל

און דו?

א ב ר ה מ ל

איך... איך בין נאָך קליין אינגאַנצן דרײַצן יאָר אַלט...

ג ד ל י ה

שמייכלט

דו קליינער שניעק! און רויכערן ווילסטו, ווי אַ גרויסער? אַרײַנ-

טרונקן אין זיך רויך מיט טס!.. אַ שאָד אייער געזונט, קינדער־לעך אַ שאָד.. *גייט אָפּ צו דער קוכניע*

שיינדעלע

קומט אַרויס פון דער חאַלײַגונג

וואָס, האַצקל און גיטעלע דיינען נאָך ניטאָ?

אברהמל

ווייסט דאָך ווו האַצקל איז. האָט משוגענע איינפּאַקן, און פאַר־געסט תמיד, וואָס ער האָט צו טון.

שיינדעלע

זאָל ער האָבן פאַרגעסן, אַז מיר מוזן היינט רעפּעטירן אונזער קאָמעדיע?

הערשעלע

ער האָט צוגעזאָגט אונז היינט צו ווייזן זיינע גבורות.

שיינדעלע

ער זאָגט אַלעמאָל. און קומט דערצו, ניט מען זעט און ניט מען הערט...

הערשעלע

לאָמיר רעפּעטירן אָן אים.

שיינדעלע

האָמיר דאָך ניט סביכל. ער האָט עס גענומען, אָפּצושרייבן זיין ראָל. און חוץ דעם וועלן דאָך אונז פעלן צוויי פּאַרשוין.

אברהמל

אָט גייען זיי, דאַכט זיך! *האַצקל און גיטעלע קומען דורכן טויער*

שיינדעלע

שרייט זיי אַנטקעגן

סקאָצלקומט! קום אַמאָל!..

הערשעלע

מיר האָבן בחנם צייט פאַרלוירן.

גיטעלע

סאיז דיין שולד, האַצקל *צו די איבעריקע* ער איז קיינמאָל ניט־גרייט.

אברהמל

צו האַצקלען

האָסט ניט געקאָנט קומען אַביסל פריער?

האַצקל

קומען פריער, יאָ... און מיין היטל?

גיטעלע

וואָס איז דען געשען מיט דיין היטל?

האַצקל

און די גאַנז וואָס די מאַמע האָט געקויפט?

שיינדעלע

וואָס געהער זיך אָן די גאַנז מיטן היטל?

האַצקל

אַ שיינע מעשה, קלעבן!

הערשעלע

דערציייל, האַצקל! וואָס איז געשען?

האַצקל

די מאַמע האָט געקויפט אַ גאַנז אויף שבת. הייסט זי מיך אַרויפטראָגן די גאַנז אויפן בוידעם. טראָג איך זי אַרויף. ווי מיר זיינען אויפן בוידעם, כאַפט זי מיר אַראָפ דאָס היטל און מיט איין פלי איז זי אויפן דאַך. לויף איך דאָך מסתמא נאָך, שעמט זי זיך ניט און נעמט פליען פון איין דאַך אויפן צווייטן,

לענג־אויס דער גאַנצער גאַס. ביז צום ראָג, און דאָרט לאָזט זי זיך אַראָפּ אין אַ גאָרטן אַריין.

שיינדעלע

מיטן היטל?

האַצקל

אודאי מיטן היטל.

הערשעלע

און דו ביזט איר נאָך?

האַצקל

הערסט... וואָס דען? שטיין מיט די הענט אין די קעשענעס?

אַלע

גלייכצייטיק

נאָך!.. אַראָפּגעשפּרונגען?!..

שיינדעלע

פון דריטן שטאָק אַראָפּגעשפּרונגען!

האַצקל

פון דריטן ניט, נאָר פון צווייטן...

הערשעלע

ווי אַזוי? ביזט דאָך געווען אויפן דריטן?

האַצקל

ביזן צווייטן האָב איך געקלעטערט, ווי אַ קאַץ, זיך אָנהאַלטנדיק אָן די ציגל פון דער וואַנט. פונם צווייטן שטאָק אָן און ווייטער איז אָבער די וואַנט געווען גלאַט, ווי אַ שפּיגל, און איך האָב ניט געהאַט קיין אַנדער ברירה, ווי אַרונטערצושפּרינגען.

א ב ר ה מ ל

און דיר ניִשט ווי געטון!

ה ע ר ש ע ל ע

געקאָנט די פּיס צובּרעכן!..

—

ה אַ צ ק ל

— לאָזט ריידן!.. הערט ווייטער!.. צום גליק האָרט אָן גראָד דעם אויגנבליק אַ וואָגן שטרוי, און איך פאַל אַריין אין שטרוי אַריין. איך וויל אַראָפּגיין, אָבער סאיז או מעגלעך: די פערד לויפן בליץ־שנעל. איך שריי צום פּויער, וואָס פירט די פערד, ער זאָל זיך אָפּשטעלן, איז ער אָבער טויב, ווי אַ שטיק האָלץ. הכלל איך האָב געמוזט אַזוי מיטפאָרן אַ שיינע פּאָר וויאָרסט, ביז דער פּויער האָט זיך סוף־כל־סוף אָפּגעשטעלט...

ה ע ר ש ע ל ע

און די גאַנז?

ה אַ צ ק ל

די גאַנז?.. אַ, יאָ... איז שוין בסתמא אין דערהיים..

ש יי נ ד ע ל ע

וויִ? אַליין אהיימגעפלויגן?

ה אַ צ ק ל

דער גערטנער איז מיין טאַטנס אַ באַקאַנטער. גייט זיך ביי אונז שיך...

ה ע ר ש ע ל ע

און דאָס היטל?

ה אַ צ ק ל

סהיטל?.. יאָ... אודאי... כהיטל וועט ער מסתמא אויך אָפּ־ברענגען...

שיינדעלע

ד. וויסט גיכטו דאָך צוגעטון אויפן קאָפּ!

חאַצקל

אַ, יאָ. כ'האָב פֿאַרגעסן... כ'הייסט האָב איך געהאַט מיט מיר, ווען איך בין אַראָפּגעשפּרונגען ...

הערשעלע

די גאַנז האָט עס דיר דאָך אַרונטערגעכאַפּט?

חאַצקל

פֿאַרדריי נישט קיין קאָפּ, דו געלער, כ'האָב דאָך דיר געזאָגט, אַז די גאַנז איז שוין אין דערהיים.

שיינדעלע

האָסט געזאָגט — מסתמא...

חאַצקל

אַ דאגה, נו, לאָמיר בעסער רעפּעטירן אונזער קאָמעדיע.

אַלע לאַכן

שיינדעלע

האָסטו מיטגעבראַכט דאָס ביכל מיט די ראָלן?

חאַצקל

אודאי. אודאי.

שיינדעלע

נו, גוט, ווייז עס אַהער, און לאָמיר אָנהויבן.

חאַצקל

אודאי. אודאי.

שיינדעלע

נו, געב שוין...

ח אַ צ ק ל

חאַרט אַ חייל, לאָמיך אַ זוך טוּן. *זוכט אין די קעשענעס אַ וווּנדער!*
איך געפין עס נישט... *קלאַפט זיך אין שטערן* ווו קאָן עס זיין?..
חאָס האָב איך דערמיט געטון?..

ש י נ ד ע ל ע

סאיז גאָרנישט שווער צו טרעפן. אודאי אין דערהיים געלאָזט.

ח אַ צ ק ל

קלאַפט זיך אין שטערן

אָ! איך כאַפּ זיך... אודאי אַריינגעפאַלן אין וואָגן שטרוי, בעת
איך בין פון הויז אַרונטערגעשפרונגען. *אַלע פּיַסן אַרויס ביַם אַ געלעכטער*

ה ע ר ש ע ל ע

הער, חאַצקל, וואָס זאָגן דיר די ליגנס? ווייסט דאָך, אַז מיר
גלויבן נישט קיין וואָרט פון דעם, וואָס דו דערציילסט וועגן
דער גאַנז, דעם היכל, און דעם פויער מיטן וואָגן שטרוי...

ש י נ ד ע ל ע

זאָג בעסער, אַז דו האָסט דיין ראָל נישט אָפּגעשריבן.

ח אַ צ ק ל

אָבער איך זאָג אייך, אַז יאָ! איך האָב עס געהאַט מיט מיר,
ווען איך בין אַריינגעשפרונגען אין וואָגן אַריין, עס מוז נאָך
דאָרט ליגן.

ש י נ ד ע ל ע

לאַכט

נו, גיי אַהיים און ברענג עס... *אַלע לאַכן*

ח אַ צ ק ל

דו ביזט פאַרדרייט, ביי. *מאַכט אַ ברוגזן אַנשטעל*

שיינדעלע

ביזט ברוגז?

האַצקל

וואָס דען, חבר וועל איך מיט דיר זיין פאַר אַזעלכע רייד.

שיינדעלע

פאַרגייענדיק זיך איראָניש

נו, בעט איך דיך איבער!.. אַ אַווייטן מאָל וועל איך שוין גלייבן אַלע ליגנס, וואָס דו וועסט דערציילן...

חאַצקל

בייז

ביזט אַ גרויסער נאַר!.. און וואָלסטו געווען אַ מאַן, וואָלט איך דיך פאַר אַזעלכע ווערטער צוריבן, ווי מען צורייבט אַ פוילן עפּל... און דערצו מיטן מינדסטן פינגער... און דו וואָלסט עס כשר פאַרדינט...

שיינדעלע

אדרבא, פּרווו דאָס, חאַצקל, צורייב מיך מיט דיין מינדסטן פינגער...

חאַצקל

דו ווייסט אפנים נישט נאָך, ווי סטאַרק איך בין?

שיינדעלע

ניין, איך ווייס נישט.

חאַצקל

וועסטו געוואָר ווערן...

אברהמל

ווייז, חאַצקל, ווייז דיין כח.

הערשעלע

ווײַז אַ קונץ, הײב אויף מײַן טאַטנס גרויסן האַמער. אברהמל האָט געפּרוווט, האָט ער ניִשט געקאָנט.

האַצקל

צילאָכט זיך

כאַ-כאַ-כאַ! דעם גרויסן האַמער!.. אויך מיר אַ קונץ! איך בלאָז אים אַוועק ווי אַ פֿעדער. נאַראָנים, איר ווייסט, אַז ערשט מיט עטלעכע טעג צוריק, האָב איך אײנער אַליין אויפֿגעהויבן אַ פערד פֿון דר'ערד.

אַלע

גלײַכצײַטיק

אַ פערד!..

שײנדעלע

האָסט אויפגעהויבן אַ פערד, דו?

חאַצקל

הייבט די הענט

בלויז מיט מײַנע בײדע הענט. ווי איר זעט מיך לעבן! אַ פֿערד האָט זיך אויסגעגליטשט און געפאַלן. אַ גאַנצער עולם האָט זיך צונויפגענומען, און איטליכער באַזונדער האָט געשלעפּט, געשמיסן, געשטופּט, ביים עק געצויגן; געהאָלפן האָט עס, ווי אַ טויטן בײנקעס. וואָס טו איך? איך לויף צו, צעטרײַב דעם גאַנצן עולם, לעג אונטער בײדע הענט אונטערן בויך פונם פֿערד, און אײנס! צוויי! דריי! דער געלער איז אויף די פיס...

שײנדעלע

ווען איז דאָס געווען?

חאַצקל

ווען דאָס איז געווען? ערשט יענע וואָך.

שיינדעלע

וואָסער אַ טאָג, מיין איך.

חאַצקל

- וואָסער אַ טאָג! אַ גרויסע זאַך כלעבן; דעם ריָג זאָל איך נאָך געדענקען.

גיטעלע

פאַרוואָס האָסטו אונז גאָרנישט דערציילט?

חאַצקל

סלוינס זיך טאַקי... אַזאַ גרויסע זאַך איז דאָס? באַרימען זיך דערמיט?

שיינדעלע

אַזוי גרויס, ווי דיין וואָגן שטרוי... אַלע לאַכן

גיטעלע

מיר וועלן רעפּעטירן, צי נייַן?

חאַצקל

אודאי, אודאי, איך גיי ברענגען די ראָלן.

שיינדעלע

דאָס ביכל איז דאָך אַן וואָגן שטרוי!

חאַצקל

די אָפּגעשריבענע, מיין איך. אין איין רגע בין איך צוריק אַפּ·

שיינדעלע

צו גיטעלען

דו ווייסט, גיטעלע, דיין חאַצקעלע ווערט פון טאָג צו טאָג מער ליבער.

הערשעלע
וויפיל ווערטער אזוי פיל ליגנס...

גיטעלע
אפט שעם איך אליין זיך. מען קאן אים קיין ווארט ניט גלויבן.

שיינדעלע
האסטו ניט בעמערקט אים אפצוגעוויינען דערפון?

גיטעלע
ער הערט זיך ניט.

שיינדעלע
און דער פעטער מיט דער מומע באשטראפן אים ניט דערפאר?

אברהמל
אָ! פארן טאטן היט ער זיך, ער האט אמאל געקריגן די ביינער צעבראכן פאר א מאדנער מעשה, וואס ער האט אויסגעטראכט.

שיינדעלע
אברהמל, דו ביזט דאך א קלוגער, טראכט עפיס אויס א זאך, וואס זאל אים אנלערנען און אפגעוויינען פון ליגנס זאגן.

אלע
יא, יא. אים אפטון א שטיקל!...

שיינדעלע
ששש! . אט, גייט ער!..

חאצקל
(באפט קוים דעם אטעם)
קינדער... קינדער... איך קום צוריק מיט ליידיקע הענט.

שיינדעלע

מיר האָבן דאָס נאָך פריִער געוווּסט?

חאַצקל

וואָס? איר ווייסט שוין, וואָס סהאָט מיט מיר געטראָפן?

שיינדעלע

מיר ווייסן נאָך דערווייל גאָרניט; נאָר מיר האָבן פאַרשטאַנען, אַז מיט דיר וועט וואָס טרעפן.

חאַצקל

נו, גוט! וועסט באַלד זען צי כ׳איז מיין שולד.

אַלע

וואָס איז געשען? דערציי־ל!..

חאַצקל

איך קום אַהיים נעמען דאָס העפּט מיט די ראָלן, קלאַפּ איך אין דער טיר, קלאַפּ, קלאַפּ, קלאַפּ; קיינער ענטפערט נישט. געב איך אַ פּעטש שטופּ מיטן עלנבויגן, שפּרינגט אָפּ דער שלאָס, און די טיר פּראַלט זיך אויף גאַנץ ברייט. איך גיי אַריין, וואַרף אַ בליק אין קיך — קיינער נישטאָ. וויל איך עפענען די טיר פון טאַטנס וואַרשטאַט דערהער איך פּלוצים אַ פּאָר מאָל דורכאַנאַנד אַ מאָדנע ברומען. די פענסטער ציטערן אַזש, און די שויבן צעפּאַלן זיך אין טויזנט שטיק. איך רוף, שריי עטלעכע מאָל — קיינער ענטפערט נישט. מאַך איך זיך האַרץ און עפן דרייסט די טיר, און דערזע פאַר מיר, טרעפט וואָס!..

שיינדעלע

גאָרנישט?

חאַצקל

רעדסט ווי אַ נאַר.

אַבְרַהֶמל
אַ גנבֿ?

חאַצקל
עפּיס ערגערס.

העַרשעלע
אַ הונט?

חאַצקל
סהויבט זיך ניט אָן.

גיטעלע
אַ כּתּ?

חאַצקל
עפּיס נאָך ערגערס.

שיינדעלע
לאַכט
אַ פערד, אַן אָקס?

חאַצקל
נאַרישקייטן.

שיינדעלע
אַ טייוול?

חאַצקל
אַ בער! ווי איר זעט מיך אַ לעבעדיקן! אַ גרויסן שוואַרצן בער...

שיינדעלע
אַ בער? אין אַ הויז, אין מיטן שטאָט?

חאַצקל

אַ גרויסער שוואַרצער בער, מיט אויגן צוויי, ווי ברענענדיקע קוילן, ווי בלוט, דער פּיסק ברייט געעפֿנט, גרייט מיך אויפֿצופֿרעסן...

הערשעלע

און דו האָסט ניט מורא געהאַט?

חאַצקל

מורא?! כאַ-כאַ-כאַ!.. מורא? איך? פֿאַר אַ בער?..

הערשעלע

וואָס-זשע האָסטו געטון?

חאַצקל

אַ שאלה, נו, איך רוק מיך צוריק גאַנץ געשווינד, כאַפּ אין קיך, דער מאַמעס שפּיציק קיך-מעסער: און איינס, צוויי, דריי — פּאַם! איך שטעך אים דורך די גאָמבע אַזש ביז צווישן די אויגן, אַזוי אַז דער פּיסק איז אים ווי פֿאַרשלאָסן. ער פּרוּווט רעווען, נאָר דאָס בלוט זעצט דורכן פּיסק און דורך די נאָז-לעכער, אַזוי לאַנג און אַזוי ברייט, ביז ער הויבט אָן זיך וואַקלען, ווי אַ שיכור און פֿאַלט אַנידער אויף דער ערד אַ טויטער.

שיינדעלע

מיט אַ שמייכל

האָסטו דאָך געקאָנט אַריינגיין נעמען די ראָלן?

חאַצקל

ווי אַזוי? ער איז געבליבן ליגן פּונקט אין דער טיר.

שיינדעלע

רוקט מען אים אָפּ. אַז מען קאָן אויפֿהייבן אַ פֿערד, קאָן מען אַ טויטן בער אויך אָפּרוקן...

ח אַ צ ק ל

משוגע ביזסו? דאָס בלויז האָט פֿון אים געזעצט ווי פֿון אַ קראַן! איך וועל דאָך מיר נישט גיין דעם אַנצוג פֿאַרפֿלעקן! דו ווייסט וויפֿיל בלויז דאָרט איז דאָ? אַ גאַנצער טייך! דערטרונקען ווערן קאָן מען!.. *אַלע בלייבן אַ ווײַל פֿאַרחידעשט און קוקן אים אָן* נאָר דאָס איז נאָך נישט אַלץ.. *ער קערט זיך אָפּ, און פֿאַרשטעלט זיך מיט בײדע הענט דאָס פּנים* אָרימע כאַטעשי, נעבאַך!

ג י ט ע ל ע

אימרויק

וואָס זאָגסטו עפּיס מאַטעשי?.. וואָס איז געשען?!

ש יי נ ד ע ל ע

באַרויק דיך, גיטעלע. ער שטעלט איצט אויס אַ נייעם ליגן.
וואָס, דו קאָנסט אים נאָך נישט?..

א ב ר ה מ ל

וואָס זאָגסטו עפּיס וועגן דער מאַטעשי?

ח אַ צ ק ל

בלוזרשט וויינענדיק

אָרימע, גוטע כאַטעשי!.. הלוואי וואָלט עס געווען אַ ליגן!.. *ווישט זיך די אויגן*

ג י ט ע ל ע

ווײַ איז מיר! חאַצקל, וואָס איז געשען?.. זאָג!

ח אַ צ ק ל

פֿאַרוואָס בין איך נישט אָנגעקומען אַביסל פֿריער, וואָלט איך זי נאָך אפֿשר אָפּגעראַטעוועט!..

ג י ט ע ל ע

אברהמל! סאיז נישט מעגלעך! חאַצקל, מיינט עס איצט ערנסט. עפּיס איז מיט אונזער מאַטעשי געשען! קום אַהיים, גיך! קום

אַהיים! *חאַפּט* חאַצקל, קום אויף!..

ח אַ צ ק ל

אין זעלבן טאָן

איר גייט בחנם... פֿון צו שפּעט... דער בער האָט זי אויפֿגעפֿרעסן...

ג נ ע ס ע ל ע

לויפֿט צו צו חאַצקלען און כאַפּט אים בײַ דער האַנט

חאַצקעלע! זאָג דעם אמת! איך בעט דיך!..

א ב ר ה מ ל

האַצקל, דו שרעקסט אונדז איבער!.. דעם אמת זאָג!

ח אַ צ ק ל

כ'האָב דאָך שוין געזאָגט!.. גלייבט זשע מיר!.. איר גלייבט דאָך ניט, וואָס מען זאָגט אײַך... *מאַכט זיך וויינענדיק*

ג נ ע ס ע ל ע

קום, אַברהמל, קום חאַצקל. *לאָזט זיך לויפֿן*

ש יי נ ד ע ל ע

קומט, קינדער, מיר וועלן אַלע גיין זען, וואָס דאָרט איז. קומט דורכן גערטל, ס'איז נענטער... *אַלע אָפּ, חוץ חאַצקלען*

ח אַ צ ק ל

צו זיך אַליין

איר ווילט מיר ניט גלייבן, סאָ לויפֿט, זייט אַזוי גוט!.. כאַ-כאַ-כאַ!.. פֿון דער שיינדעלען איז גאָרניט אויסצוהאַלטן... פֿאַר איר מוז איך אַמאָל עפּעס אויסקלערן, אַז זי זאָל דאָס האָבן צו געדענקען. קיין איין וואָרט גלייבט זי מיר ניט!.. *דערזעט בדליה אויף דער שוועל פֿון דער קוכניע, באַהאַלט דאָס פּנים אין בײדע הענט און מאַכט זיך וויינענדיק*

ג ד ל י ה

באמערקט עס און גייט צו צו חאַצקלען

פאַרוואָס עפּיס אַליין, חאַצקעלע? וואָס, דו וויינסט גאָר? אודאי, זיך בייי די נעז געריסן, ניט אַכט?

ח אַ צ ק ל

איך האָב קיינעם ניט געריסן.

ג ד ל י ה

וואָס דען מהאָט דיך געריסן? — ווי זיינען ווי ערגיץ די קונדסים?

ח אַ צ ק ל

דאָס ווייכט שיינדעלע. איך ווייס פון גאָרניט.

ג ד ל י ה

האָט דיר שיינדעלע עפּיס אַן עוולה געטון?

ח אַ צ ק ל

אַז מען וויל ניט גלויבן אין אירע ליגנס, קומט צו דערלאַנגען מיט אַ שטיין אין קאָפּ?

ג ד ל י ה

פאַרחידושט

זי האָט דיר געוואָרפן אַ שטיין אין קאָפּ אַריין? שיינדעלע?

ח אַ צ ק ל

וואָס דען, אומזיסט טוויין איך?

ג ד ל י ה

און איז אַנטלאָפן?

ח אַ צ ק ל

געוויס.

גדליה

און די איבריקע מיט איר?

חאַצקל

אודאי.

גדליה

עפּיס גאָרנישט גלאַטיק.

חאַצקל

פלומרשט מיט מורדן אין קול

אַז זי דערציילט אַ מעשה פון אַ גרויסן שוואַרצן בער, וואָס איז זי באַפאַלן, און וועלכן זי האָט דורכגעשטאָכן די געמבע מיט אַ קיך־מעסער און אים אָפּגעקעלייגט אַ טויטן פאַר אירע פיס, און אַז איך וועל נישט גלויבן, קומט מיר נישט צו וואַרפן אַ שטיין אין קאָפּ אַריין? היינט

גדליה

נאָכדענקענדיק

אַזעלכע ליגנס דערציילט שיינדעלע? משוגע איז זי! חסור דעה!..

חאַצקל

און אַז יענע וואָך האָט זי זיי איינגערעדט, אַז זי איז אַרונטער־געשפּרונגען פון צווייטן שטאָק און אַריינגעפאַלן אין אַ וואָגן שטרוי?

גדליה

שיינדעלע?

חאַצקל

און אַז זי האָט איינע אַליין אויפגעהויבן פון דער ערד אַ פערד, וואָס האָט זיך אויסגעגליטשט?

גדליה

אַזעלכע ליגנס! מיין שיינדעלע?!.. ניין, ניין, נישט מעגלעך...

דאָס מוז איך חוקר ודורש זיין..

שיינדעלע

קומט צו לויפן פון גערטל. זי איז בלאַס און דערשראָקן

חאַצקל!.. האַצקל!.. קום גיך!.. גיטעלע... באַמערקט גדליהן אוי, טאַטעשי!.. שנעלער!.. גיטעלע טרינקט זיך!.. פון בריקל אַרונטערגעפאַלן!.. אין טייכל אַריין... ווייי!.. וויי!.. וויי!..

גדליה

זי אָפּשטויסנדיק

אַ נייעם ליגן אויסגעטראַכט!.. איך מיך ווילסטו געגנאַרן?!..

חאַצקל

שפּרינגט אויף אַ דערשראָקענער

איך בעט דעם פעטערשי... איך בעט!..

שיינדעלע

אַ פאַרצווייפלטע

אוי, טאַטעשי!.. גיטעלע ווערט דערטרינקען... זי איז איבערן קאָפּ אין וואַסער... מען זעט נאָך קוים די האָר... גיך!.. חאַצקעלע... טאַטעשי!..

הערשעלע און אברהמלי

קומען צו לויפן דערשראָקענע

געוואַלד!.. געוואַלד!..

הערשעלע

גיטעלע טרינקט זיך!.. טאַטעשי!.. טאַטעשי!..

אברהמל

פעטערשי!.. גיכער!.. גיטעלע ווערט דערטרינקען!..

גדליה

צו שיינדעלען

מיט דיר וועל איך זיך שפּעטער אָפּרעכנען **לויפט אַוועגדיק**
אַ דורכן גערטל הערשעלע און אברהמל נאָך אים

ש יי נ ד ע ל ע

וויינט

ווײ איז מיר!.. אַלץ דורך דײנע ליגנס, האַצקל!.. אַלץ דורך דײנע ליגנס!..

ח אַ צ ק ל

לאָזט זיך לויפן אַ צעמישטער צום גערטל. אין דערזעלבער רגע קומט אָן גדליה טראָגנדיק אין די הענט גיטעלען אַ פאַרחלשטע און אַ דורכגעווייקטע. נאָך אים הערשעלע און אברהמל

ח אַ צ ק ל

וויינט און ברעכט זיך די הענט

גיטעלע!.. גיטעלע!..

ג ד ל י ה

זי לעבט נאָך!.. געשווינדער!.. אַ פעלדשער!.. אַ דאָקטאָר!.. **לויפט אַרײן מיט איר אין שטוב אַרײן, האַצקל נאָך אים, בעת די איבעריקע לויפן צום טויער**

פאָרהאַנג

צווייט בילד.

די ביהנע שטעלט פאר אן ארים מעבלירטע חדר אין בערל מירקעס וואוינונג. רעכטס — א טיר, וואס פירט אויף דער גאס ארויס. קעגן איבער די צווייטער — א מיטל טיר מיט שטיגן, וואס פירט צו א הינטער חדר. לינקס — נעבן א גרויס פענסטער, — א נידעריקער שוסטער ווערק-שטאט. דערנעבן — דריי נידעריקע טאבורעטקעס, קאפיטקעס און אנדערע שוסטערישע מכשירים.

מאָטל מזיק

זיצט ביים ווערקשטאט, דרייט א דראטווע און פייפט א טרויעריקן יידישן פאלקס מאטיוו

—

חאַצקל

זיצט איינער אליין ביים טיש. פאר אים ליגט אן אפן בוך אין וועלכן ער פרובט זיך פארטיפן. ער ווייזט אבער ארויס סימנים פון איבערמידקייט, אומגעדולד, און נאך א ווייל געצוואונגענער אויפמערקזאמקייט, רוקט ער אוועק פון זיך דאס בוך

ניין, איך קאָן נישט... כאטש ווייניק איך מיך צו לייענען. איך פאַרשטיי קיין איין וואָרט נישט פון דעם, וואָס איך לייען... די אותיות טאַנצן פאַר מיינע אויגן, זיי קלייבן זיך אָפּ פון בלאַט און גיסן זיך צונויף אין עפּיס אַ גרויסן שוואַרצן פלעק... גיטעלעס האָר, וואָלט איך זאָגן... גיטעלעס האָר שווימענדיק אויפן וואַסער... פונקט אַזוי שוואַרץ און גלאַנציק, ווי גיטעלעס נאַסע האָר, בעת דער פעטער גדליה האָט זי נאָר וואָס פון וואַסער אַרויסגעצויגן! פארטראכט זיך

מאָטל

אָט, דאָס קומט אַרויס פון ליידיק גיין! זעסטו, חאַצקל, וואָלטסטו אָבער אַרבעטן אַ גאַנצן טאָג, ווי איך, וואָלטן דיר נישט געקומען

אזעלכע מאָדנע איינפֿאַלן אין קאָפּ אַריין... *פּיפּס װײַטער אין דרייט די דראַסטשע*

ח אַ צ ק ל

פֿריילעך

ניין, מאָטל מזיק, דו פֿאַרשטייסט ניט װאָס איך מיין. איך מיין דאָס, װאָס האָט געטראָפֿן מיט גיטעלען. װען איך װאָלט ניט דערציילט יענע מעשה מיטן בער... פֿאַרשטייסט?..

מ אָ ט ל

װער מיר בער? װאָס מיר בער? עפּיס רעדסטו דאָך גאָרניט צו דער זאַך, חאַצקל... זיי ניט אַזוי אָפּגעלאָזן. גיטעלען איז גאָט צוזאַנקן בעסער. מילא, עס טרעפֿט אַמאָל אַ מאַלער, דאַרף מען שוין דעם קאָפּ פֿאַרלירן?.. ריידן פֿון בערן, פֿון לעבן און פֿון פּיפּערנוסערס... כאַ־כאַ־כאַ!.. האַצקעלע, אַ זינג, אַ שפּרינג, אַ טאַנץ, לעבעדיק און פֿריילעך!.. *דרייט די דראַסטשע און פּיפּס*

ח אַ צ ק ל

ניין, דו װייסט ניט... איך מיין דאָס, װאָס איך האָב דערציילט װעגן דעם בער, װאָס האָט אויפֿגעגעסן די מאַמעשי.. גיטעלע האָט געמיינט סאיז אַן אמת, און אַהיים געלאָפֿן; אויפֿן בוידעם האָט זי געוויינט, זיך די אויגן געווישט מיטן טיכל, און דערווייל ניט באַמערקט, ווי זי איז געגאַנגען, און אַריינגעפֿאַלן אין װאַסער. אוי!.. װען ניט דער פֿעטער גדליה, װאָלט זי אויף אַן אמת דערטרונקען געוואָרן. אָרימע גיטעלע!.. אָרים שװעסטערל מיינס *פֿאַרטראַכט זיך*

מ אָ ט ל

ציט מיט די אַקסלען

איך זאָל אַזוי װיסן פֿון בייז, צי איך װייס, װאָס ער רעדט! „אַ בער האָט אויפֿגעגעסן די מאַמעשי"... די באַלאַבאָסטע מיינט ער.. איז ער ניט אַביסל פֿאַרדרייט? איך הייב אָן כאַפּ איס עפּיס מורא צו האָבן... *רופֿט* היי, חאַצקל! טו נאָר אַביסל אַ

ספרי עדת ישראל

רודער!.. גיי דו שוטה, ביִטעלע ווערט געזונט ווערן... אַ רודער טו; אַ זינג, אַ שפּרינג אַ טאַנץ!..

ח אַ צ ק ל

ענטפערט נישט. באַהאַלט דאָס פּנים אין בײדע הענט און לאָזט הערן פון צייט צו צייט אַ ביטערן זיפץ

הערשעלע און אַבֿרהמל קומען אַרײַן דורך דער סיוּר רעכטס

ה ע ר ש ע ל ע

שטיל צו אַבֿרהמלען

וואָס טוט ער דאָרט? דאַכט זיך, ער שלאָפֿט.

א ב ר ה מ ל

לאַכט

אַנטשלאָפֿן געוואָרן בײַם בוך.

ה ע ר ש ע ל ע

וואַרט, איך וועל אים אויפוועקן. גייט צו שטילערהייט צו חאַצקעלען און שרייט אים אַרײַן אין אויער הוּ!.. הוּ-וּ!..

ח אַ צ ק ל

שפּרינגט אויף אַ דערשראָקענער, און קוקט אָן הערשעלען מיט פאַרחידעשטע אויגן

צו וואָס דער שפּאַס, הערשעלע? די צייט פון לאַכן איז שוין אַריבער.

ה ע ר ש ע ל ע

מיט חרטה

וואָס איז חאַצקעלע? האָסט וואָס געטראָפֿן? איך האָב געמיינט, דו ביזט אַנטשלאָפֿן געוואָרן ביי די לעקציעס. איך זע דאָ אַ בוך נעבן דיר ליגן, האָב איך געמיינט...

ח אָ צ ק ל

ניין, דאָס בוך, זאָגט מען, זאָל זיין זייער אינטערעסאַנט: דער טאַטע האָט אויף מיר רחמנות געהאַט און מיר דאָס געבראַכט,

איך זאָל זיך אַביסל צושלאָגן די געדאַנקען.

אברהמל

אָ, סאָיז זייער קאָמיש! איך האָב געלייענט.

האַצקל

איך ווייס ניט, וואָס איך לייען. שוין טויזנט מאָל אָנגעהויבן און פאַרשטיי ניט קיין וואָרט, פאַרגעס ביי דער צווייטער שורה, וואָס איך האָב געלייענט אין דער ערשטער. גיטעלע שטייט מיר אַלץ פאַר די אויגן. איך זע, ווי זי טרינקט זיך; איך הער, ווי זי שרייט: האַצקל! האַצקל! ראַטעווע! איך ווער דערטרינקען... (חיינט) אָ, קינדער, אַ מורא באַפאַלט מיך, ווען איך דערמאָן זיך, ווי דער פעטער גדליה האָט זי געבראַכט צו-טראָגן, כמעט אַ טויטע... מיין שוועסטערל! מיין גיטעלע! שיער ניט געשטאָרבן... און דורך מיינע ליגנס... (חיינט)

הערשעלע

דו ביזט גערעכט, האַצקל; אָבער, גאָט צו דאַנקען, גיטעלע איז אָפגעראַטעוועט געוואָרן!..

האַצקל

אָבער אַזוי קראַנק! אַזוי פיל יסורים!..

הערשעלע

אמת. אָבער אַבי זי איז געראַטעוועט.

אברהמל

אָ, סאָיז איר שוין אַ סך בעסער. שטייט שוין אַביסל אויף פון בעט, עסט שוין ווי געהעריק.

האַצקל

זי איז אַזוי בלייך, אַזוי אויסגעצאַפּעט!

א ב ר ה מ ל.

פאַרשטייט זיך. ליגן צוויי וואָכן אין בעט און ניטש עסן. היינט רפואות? פאראַן פון וואָס צו ווערן בלייך, ווי קאַלך און מאָגער, ווי אַ שטעקן.

ח אַ צ ק ל

אָט דאָס טאַקי קרענקט מיך. איך בין אין דעם אַלעם שולדיק, פאַרשטייסט? ווען ניטש איך מיט מיינע ליגנס...

ה ע ר ש ע ל ע.

הער אויס, חאַצקל: וואָס געווען איז געווען, מיט וויינען, מיט אָפּעסן זיך טהאַרץ וועסטו דאָס ניטש איבערדאַנדערשן. האָסט געוויינט, געהאַט חרטה, גיטעלען איז בעסער: גענוג, פאַרגעס דאָס אַלטע, און געדענק נאָר אויף ווייטער קיין ליגנס ניטש צו זאָגן.

ח אַ צ ק ל

וואָס סאיז שייך ליגנס, קאָנסטו זיין זיכער, אַז איך וועל שוין מער גיטש זאָגן.

ה ע ר ש ע ל ע

איז דאָך אודאי גוט! מאַך דיר אַ האַרץ! זיי ניטש אַזוי אָפּגעלאָזן! איך גיי אַ קוק טון, וואָס גיטעלע טוט, און קום באַלד צוריק. שיינדעלע איז דאָך אודאי נעבן איר, ניטש אמת?

ה אַ צ ק ל

זי איז נעבן איר שוין אַ פּאָר שעה, גיטעלע האָט זי זייער ליבּ

ה ע ר ש ע ל ע

מיר קומען באַלד צוריק (גייט אַפּ — אברהמל מיט איס

מ אָ ט ל.

אודאי איז הערשעלע נערוועס. וואָס ניטש? פון וויינען קומט גאָרניטש אַרויס. די אויגן ווערן קאַליע, און דאָס איז אַלץ.

ווייס איך, וואָס עס טועפט זיך אמאָל אַ מאַלער, למאַי איז מיין טאַטע געשטאָרבן? חיינעך האָט נישט קיין שיעור... לערן איך זיך בעסער אַ מלאכה. וואָס דען, גנבענען זאָל איך?.. הלואי קאָן איך שוין אַליין מאַכן אַ פּאָר שיך! אַ געמאַכטער מענטש וואָלט איך דעמאָלט זיין... אַ מענטש איז נישט מער, ווי אַ מענטש. און אַז מען ווערט אַמאָל קראַנק, איז וואָס? ווערט מען דאָך צוריק געזונט. אָט פילט זיך שוין גיטעלע אַ סך בעסער. זי עסט שוין, טרינקט שוין, הויבט זיך שוין פון בעט אויף. גיי, האַצקל, זיי נישט קיין שלימזל! אַ יינגל ווי דו דאַרף קאָנען אַביסל אַ רודער טון: אַ זינג! אַ שפּרינג! אַ טאַנץ!.. האָסט שוין געזען דעם שאַך און דעם טינטער, וואָס דיין טאַטע האָט געקויפט פאַר שיינדעלען און הערשעלען?

חאַצקל

זיך מאַכנדיק הערן

אַ שיינעם שאַך?

מאָטל

אָ, אַ שיינעם געשניצטן שאַך פון העלפאַנטביין, און אַ געגילדטן טינטער.

חאַצקל

ווו זיינען זיי?

מאָטל

דאָרט אין שענקעל. אין אונטערשטן שופלאָד.

חאַצקל

גייט צו צום שענקל און פרוּווט דעם שופלאָד

אָפן. צי מעסטען אָט דאָ אין דעם פאַפירענעם שאַכטל?

מאָטל

יאָ, יאָ, אין שאַכטל. אַ שאַך! אַן אמתע צאַצקע!

ח אַ צ ק ל

נעמט אַרויס אַ פּאַפּירן שאַכטל, עפנט אויף און ציט אַרויס אַ בראָנזענעם טינטער און אַ שאַך-קעסטל

אוי, ווי שיין!.. *עפנט סקעסטל* פּראַכטפולע פיגורן. אינגאַנצן פון ביין. דאָס איז דער קעניג, און דאָס — דער ריטער. מען וואָלט זאָגן אַ לעבעדיקע פערד. די גריוועס... די אויגן... *באַטראַכט די פיגורן און לייגט זיי צוריק אין קעסטל, לאָזנדיק עס אָפן* און דאָס איז דער טינטער! און אַ מאַפּיר-מעסער אויך! אַך, וואָסער אַ שיינע מתנה!.. און אַ פעדער-האַלטער, און טינט אויך אפילו — אַלץ גרייט צום שרייבן *ער נעמט אָן דעם טינט ביים דעקל און פרובט אים אַריינשטעלן צוריק אין שאַכטל. ער לאָזט אָבער פּלוצים אַרויס אַ פאַרשטיקטן „אויס". דאָס דעקל בלייבט אים אין דער האַנט, בעת דער טינטער פאַלט אַריין אין שאַך-קעסטל, גיסט זיך אויס און פאַרפלעקט עטלעכע פיגורן אַן אומגליק!..*

מ אָ ט ל

וואָס איז געשען, חאַצקל?

ח אַ צ ק ל

סאיז געוועז טינט אין טינטער. אַלע פיגורן פאַרגאָסן.

מ אָ ט ל

ביזטו געוואָרן אַ שלימזל!.. *כאַפּט די פיגורן און ווישט זיי מיטן פאַרטוך*

ח אַ צ ק ל

נאָך דאָס האָט מיר געפעלט... *מהערט טריט אין הינטער-צימער*

מ אָ ט ל

מע׳קומט. פאַרמאַך דאָס שאַכטל, און קום אַרויס. לאָמיר דאָ ניט זיין, ווען דיין טאַטע וועט דערזען דעם שאָדן *ער שטעלט אַוועק טשאַכטל אויפן טיש, נעמט אַן האַצקלען ביי דער האַנט און שלעפּט אים אַרויס כמעט מיט געוואַלד דורך דער טיר — רעכטס*

שיינדעלע און הערשעלע קומען אַריין דורך דער מיטל-טיר

שיינדעלע

זע, ס'איז קיינער נישטאָ. גיטעלע האָט געזאָגט, אַז מיר וועלן דאָ געפינען האַצקעלען.

הערשעלע

ער איז טאַקע ערשט נישט־לאַנג דאָ געווען. אַ רחמנות, נעבאַך אויפן אָרימען האַצקעלען! זינט דעם אומגליק מיט גיטעלען, איז ער שטענדיק אַזוי אומעטיק, אַזוי טרויעריק, קיין לאַך נישט צו טון.

שיינדעלע

איך האָב באַמערקט, אַז די לעצטע צייט זיינען ביי אים די אויגן תמיד רויט. גלייך ער וואָלט האַלטן אין איין וויינען.

הערשעלע

דו ווייסט, שיינדעלע, ער זאָגט שוין נישט קיין ליגנס מער.

שיינדעלע

באמת? כ'האָב דאָך נישט געקאָנט קיין איין וואָרט אים גלויבן.

הערשעלע

יאָ. אַצונד האָט ער זיך אויף אַן אמת אויסגעבעסערט.

שיינדעלע

ווער ווייס? און אפשר האָט ער נישט געהאַט קיין געלעגנהייט דיינע ליגנס צו דערציילן? עפּיס האָב איך נישט צו דעם האַצקעלען קיין גרויסן צוטרוי.

הערשעלע

באַמערקענדיק אויפן טיש דעם שאַכטל

אָ, סאַרע שיין שאַכטעלע! *עפנט דעם שאַכטל* זע, שיינדעלע, אַ טינטער!.. און אַ שאַך.. אַ ביינערנער שאַך!.. אוי, ווי שיין!..

שיינדעלע גייט צו נעענטער און באַקוקט די פיגורן צוזאַמען מיט הערשעלען

ש יי נ ד ע ל ע

ווי שיין! ווי, ווי באַטעמט די מענטשעלעך זיינען!..

ה ע ר ש ע ל ע

דאָס רופֿט מען פיגורן, שטיקעס. אָט דאָס איז אַ מלך, און דאָס — אַ ריטער — קאָנסט שפּילן אין שאַך שיינדעלע?

ש יי נ ד ע ל ע

ניין, איןביינדלעך קאָן איך.

ה ע ר ש ע ל ע

אָך, זע נאַר! די פיגורן זיינען פֿאַרפֿעקט מיט טינט!

ש יי נ ד ע ל ע

אוי, אַ שאָד! דער גאַנצער שאַך איז איבערגעפּירט!

ה ע ר ש ע ל ע

מען זאָל גוט רייבן, וואָלט מען אפשר געקאָנט די פלעקן אַראָפּנעמען. סאיז נאָך גענוג פייכט.

ש יי נ ד ע ל ע

מען קאָן פּרוּוון. געב מיר יענעם ריטער די גריזוועש און דער קאָפּ פונם פערד איז אינגאַנצן פֿאַרפֿלעקט. איך וועל רייבן מיט מיין טאַשנטיכל.

ה ע ר ש ע ל ע

גיט איר

און איך וועל פּרוּוון אָפּרייבן דעם טורם: ער איז אינגאַנצן פֿאַרשפּריצט. זיי רייבן אַ ווייל די שטיקעס, פּלוצים דערהערן זיך טריט אין הינטער-צימער

ש יי נ ד ע ל ע

אוי ווי, מען קומט! הערשעלע, לייג צוריק אַלץ אויף זיין אָרט, מען קאָן נאָך מיינען אַז מיר האָבן פֿאַרגאָסן די פיגורן...
ביידע לייגן איילנדיק צוריק אַלץ אויף זיין אָרט און מאַכן צו דאָס שאַכטל

די מיטל-טיר עפֿנט זיך רױטשיק און גדליה מיט בערלען קומען אַרײַן

ב ע ר ל

יאָ, יאָ, ברודערל, אַ שײן פּעקל געהאַט אױף זיך, אַ גוטע שװיצבאָד. איר לעבן האָט ממש אױף אַ האָר געהאָנגען. דאָס הערצל איז בײַ איר אַביסל אָפּגעשװאַכט געװען שױן פֿון לאַנג, איצט פּלוצים אַזאַ חתונה, פֿאַרשטײסט, װי איך האָב געקאָנט אױסזען? דיר ברודערל האָב איך מײַן קינדס לעבן צו פֿאַרדאַנקען, נאָר דיר. איך האָב עס מײַן מירקען שױן אַ פּאָר מאָל געזאָגט. אַך, אַך, אַך! אַ שײן שטיקל שװיצבאָד!..

ג ד ל י ה

אױך מיר אַן עסק! װײס איך. אַבי דאָס קינד איז ניצול געװאָרן. װער דער גוטער שליח איז געװען איז אַלץ אײנס. אױך מיר אַן עסק, נו, יעדער טוט װאָס ער קען און װאָס ער דאַרף.

ב ע ר ל

אָ, נײן, נײן, זאָג עס נישט, איך בעט דיך. אַ גוטער שליח איז אַ גוטער שליח, אָבער נישט אַלע מאָל האָט מען אים צו דער האַנט. װען נישט דו, פֿאַרשטײטס?..

ג ד ל י ה

זאָל זי דיר געזונט און שטאַרק זײַן! און זאָל קײן גוטער פֿרײַנט מיט אַזעלכע זאַכן נישט געפּרוּװט װערן.

ב ע ר ל

אָ, אפֿילו מײַן גרעסטן שונא װינטש איך עס אױך נישט, װי דו זעסט מיך לעבן!.. באַמערקט שײנדעלען און הערשעלען װאָס, איר זענט גאָר דאָ? און אַלײן גאָר? װוּ זײַנען די איבעריקע? אַברהמל, חאַצקל?..

ש ײ נ ד ע ל ע

אומבאַהאָלפֿן

איך װײס נישט. מיר װאַרטן דאָ אױף זײ.

גדליה

זי באטראכטנדיק

פארוואס עפּיס זיצטו נישט נעבן גיטעלען?

שיינדעלע

מיט א ציטערדיק קול

מיר זיינען דאך ערשט נעבן איר געווען... זי איז מיד, טאטעשי, האט זי געוואלט אביסעלע דרימלען. זי האט אונז געזאגט, אז מיר וועלן דא טרעפן אברהמלען און האצקלען.

בערל

מען וועט זי באלד אריינקימען, דער האצקל איז מיר גאר אויס מענטש געווארן זינט דעם צופאל מיט גיטעלען. גאר אויס מענטש.

גדליה

עס האט זיך מער פון אלע געהאט דערשראקן; איך דערמאן זיך עס אצינד געננוי.

בערל

נו, פארשטייט זיך. ער איז דאך דער עלטערער. — נאר, וואס האב איך געוואלט זאגן?.. עפּיס האב איך אין זינען געהאט... א יא, יא. וועסט דאך נישט האבן דערקענען, גדליה, אז איך וועל דיין ביסל קליינווארג מהנה זיין מיט א מתנהדע? האט מילא, צרות האבן זיי געהאט, זאלן זיי וויסן אויך פון א שטיקל תענוג.

גדליה

אויף מיר אן עסק, נו. ווייס איך, ספעלט זיי צום רימלן?

בערל

ניין, פארוואס טאקי נישט? א גרויסע זאך? גאט צו דאנקן! אין דער פרנסה, הלואי, אויף אלעמאל נישט ערגער! גייט צו צום שענקל, עפנט די שופלאד און בלייבט שטיין פארוואונדערט א רעטעניש,

בנאמנות! איך האָב אַליין מיט אייגענע הענט געכטן פּאַרנאַכט, דאָ אַריינגעשטעלט אַ שאַכטל, און איך געפינען אים ניט. אַ מאָדנע רעטעניש

ג ד ל י ה

איז עס ניט דער דאָ, אויפן טיש?

ב ע ר ל

יאָ, יאָ, אָט דאָס איז ער משמעות! נאָר ווי אַזוי געפינט ער זיך עפּיס אויפן טיש? איך האָב אים בכיון פאַרשלאָסן, קיינער זאָל אים ניט רירן. *ער עפנט דעם שאַכטל, נעמט אַרויס דאָס שאַך-קעסטל און דעם סיגנעט, דערלאַנגט שיינדעלען דעם סיגנעט הערשעלען — דעם שאַך. די קינדער בלייבן שטיין אומבאַהאָלפן און קאָנען זיך ניט באַשליסן צו אָננעמען,*

זיי נעמען ניט נעמט, קינדערלעך, נעמט; דער טאַטע וועט גאָרניט האָבן דערקעגן. ווען אַ פעטער גיט, מעג מען נעמען. ניט אמת, גדליה?

ג ד ל י ה

אודאי, אודאי, אַז אַ פעטער גיט... דאָך אַביסל אַ צו טייערע מתנה פאַר אַזעלכע קליינע שניעקן... *צו הערשעלען* קאָנסטו ווייניקסטנס שפּילן אין שאַך? *נעמט דאָס שאַך-קעסטל און באַקוקט עס* און חאַזשנע!.. אָט דאָס הייסט אַן אַרבעט! אַלץ הייסט אַן אַרבעט!.. אַ גאָלדענער בעל-מלאכה!.. *עפנט סקעסטל* אַך, גאָט מיינער! אַ אַ שאָר!.. אַ שאָד!..

ב ע ר ל

שפּרינגט אויף פאַרחידושט

וואָס איז דען?

ג ד ל י ה

די פיגורן זיינען פאַרפלעקט מיט טינט!

ב ע ר ל

העפטיק

פאַרפלעקס! ווי אַזוי? דורך וועמען? לויפט צו און כאַפּט די מיגורין
אַ נבלה!.. ווער האָט מיר אָפּגעטון דאָס שטיקל? אודאי מאָטל
מזיקס אַרבעט. איך דערקאָן שוין זיין שלימזלדיק הענטל..
נאָר ער וועט מיר דערפאַר טייער באַצאָלן. אַזוי גלאַט וועט עס
אים ניט אָפּגיין, דעם שייגאַץ! דעם קאַליקע!.. וווּ איז ער נאָר
ערגיץ? מאָטל! מאָטל! — זאָרג ניט הערשעלע, וועסט האָבן אַן
אַנדער שאַך-קעסטל...

הערשעלע

מיט אַ צעסעדריק קול

אָ, פּעטערשי... סאיז אַזוי אויך...

שיינדעלע

סמאַכט ניט אויס, פּעטערשי, סוועט אַזוי אויך גוט זיין.

גדליה

מיט שטרענקייט

פון וואַנען ווייסטו, שיינדעלע? מיר דאַכט דו האָסט נאָך אַפילו
דעם שאַך ניט אָנגעקוקט.

שיינדעלע

ווערט רויט, בויגט אַראָפּ דעם קאָפּ און ענטפערט ניט

גדליה

בכלל פאַרשטיי איך אייך עפּיס היינט ניט, קינדערלעך. דער-
הויפּט דיך, שיינדעלע. עפּיס זעסטו מיר היינט אויס אומבאַ-
האָלפן, אומגעלומפּערט, וואָלט איך זאָגן. האָסט אפילו דעם פּע-
טער בערל קיין דאַנק ניט געזאָגט פאַר דער שיינער מתנה,
וואָס ער האָט דיר געשענקט. אַ שיינע מעשה, כלעבן, אַ מויד
פון דרייצן יאָר זאָל קיין פאַרשטאַנד ניט האָבן צו דאַנקען
ווען מען גיט איר עפּיס... פון הערשעלען רעד איך שוין גאָר-
ניט. אַז די עלטערע שוועסטער איז אַ תם, וואָס זאָל שוין זיין
דאָס יינגערע ברודערל?..

הערשעלע

טאַטעשי, איך ווייס ניִשט, וואָס צו זאָגן.

גדליה

וואָס הייסט, דו ווייסט ניִשט? אַ גרויסע מלאָכה צו זאָגן: „איך דאַנק דיר פּעטער"?

שיינדעלע

אומבאַהאָלפן

טאַטעשי, סאיז דערפאַר, וואָס... סאיז ווייל...

גדליה

דערפאַר, וואָס?..

שיינדעלע

סאיז ווייל... די טינט... פאַרפלעקטע פיגורן... כהאָב מורא געהאַט... מיר האָבן געמיינט... סהייסט, איך האָב מורא געהאַט...

גדליה

מיט אַ פאַרשנדיקן בליק

אָהאָ... נו, וואָס? זאָג שוין אַמאָל...

שיינדעלע

סאיז ווייל... די טינט... זי ברעכט אויס אין אַ געוויין אוי, טאַטעשי, איך בין ניִשט שולדיק... זי נעמט צוריס דאָס טאַשנטיכל און ווישט זיך די טרערן, דאָס טיכל איז פאַרפלעקט מיט טינט

גדליה

גאַנץ ערנסט

איך פאַרשטיי דיך, שיינדעלע. דו דאַרפסט מיר שוין קיין סיבות ניט אָנזאָגן. דו האָסט געצאַפּט דאָס שענקל, און אַרויסגענומען די זאַכן זיי צו באַטראַכטן, מסתמא אויס נייגעריקייט. נאָר געטון האָסטו דאָס דאָך, ווי אַ גנב. מיט ציטערניש. מורא האָבנדיק, מען זאָל ניִשט אָנקומען, האָסט זיך

געפֿאיילט, דאָס האַרץ דיר געזאָגט, אַז דו טוסט אַ מיאוסע זאַך. פֿון איילעניש קומט קיין גוטס נישט אַרויס; בײַזשע געחזן אומגעלומפּערט, איבערגעקערט דעם טינטער און די פֿיגורן פֿאַרפֿלעקט... זעסט, ווי איך פֿאַרשטיי דיך?.. און דער קונדס, הערשעלע, האָט דיר דערבײַ מסתּמא מיטגעהאָלפֿן, אַנדערש וואָלט ער אַזוי שטים נישט געווען: דאָס איז נישט זיין כּבֿע...

ש ײ נ ד ע ל ע

שליכצנדיק

אוי, טאַטעשי... איך... איך שווער דיר!..

ג ד ל י ה

אַביסל אין כּעס

האָסט נאָך די הגזה עס אָפּצולייקענען! דיין טאַשנטיכל איז אַן עדות קעגן דיר... זע, ווי ס׳איז מיט טינט פֿאַרפֿלעקט... האַ, וואָס וועסטו איצט זאָגן?.. אַנשטאָט דו זאָלסט זיך מודה זיין אויף דעם פֿעלער, וואָס דו ביזט באַגאַנגען, ווילסטו אים נאָך צוזאָלצן און צופּעפּערן מיט קטלעכע אומגעלומפּערטע ליגנס?..

ש ײ נ ד ע ל ע

ברעכט זיך די הענט

אוי, טאַטעשי!.. טאַטעשי!.. איך? ליגנס?

ג ד ל י ה

דו מיינסט, אַז איך ווייס נישט פֿון די ליגנס, וואָס דו האָסט די גאַנצע צייט אָנדערציילט? איך האָב אויף דיר שוין לאַנג אַן אויג... די מעשה מיטן אַראָפּשפּרינגען פֿון צווייטן שטאָק... די מעשה מיטן וואָגן שטרוי... די מעשה מיטן פֿערד, וואָס דו האָסט איינע אַליין אויפֿגעהויבן... און אפֿילו די מעשה מיטן בער...

ש ײ נ ד ע ל ע

אויסער זיך פֿון וויינען

אוי, טאַטעשי!.. טאַטעשי!..

הערשעלע

וויינט

ניין, ניין, טאַטעשי!.. ניט זי... ניט שיינדעלע!..

גדליה

ווער דען, דו?.. ווייז אַהער דיין טאַשנטיכל!..

הערשעלע

אוי, טאַטעשי, איך בין ניט שולדיק... *ער ווייזט דאָס טאַשנטיכל — סאיז באַפלעקט מיט טינט*

גדליה

און ווי קומט טינט אויף דיין טאַשנטיכל?..

הערשעלע

וויינט

איך האָב געוואָלט אָפּווישן די פינגערן...

גדליה

האַ, האַ, דו ביסט שוין מודה?.. דו ביסט אַ סך ערלעכער, ווי דיין שוועסטער: דו ביסט מודה על האמת און דערציילסט ווייניקסטנס ניט קיין נייע ליגנס..

בערל

נו, באַרויִק דיך, גדליה; זיי ניט מיט זיי צו שטרענג. קינדערשער שכל... נייגעריקייט, ווייס איך. וועלן עלטער ווערן, וועלן זיי זיך פאַרבעסערן, פאַרשטייסט?.. אַ קינד בלייבט אַ קינד... זיי זיי מוחל, איך בעט דיך...

גדליה

ערנסט

ניין, ברודער, איך בעט די מתנה צוריקצונעמען: זיי פאַרדינען זיכער ניט קיין מתנה פאַר זייערע ליגנט זאָגן און פאַר דער מיאוסער מעשה וואָס זיי האָבן אָפּגעטון, אַז האָסט צוליב זייער

שולד געוואָלט באַשטראָפן דעם אָרימען מאָטל מזיק, נעבאַך, אַן אומגליקלעכן יתום אָן טאַטן און אָן אַ מאַמען... זיי פאַרדינען בשום אופן נישט קיין מתנה. גיטעלע אַנגעלײַנט פון איין זײַט אויף מירקען, פון דער צווייטער — אויף חנקעלען [illegible] אַרײַן דורך דער מיטל-טיר. נאָך זי אברהמל

גדליה

בײַם פריער

גיטעלע! דו, טײַער קינד? אָט אַזוי האָב איך דיך ליב! גאָר פֿײַן!.. גאָר פֿײַן!..

גיטעלע

איך האָב געוווסט, אַז איר זענט אַלע דאָ, האָט זיך מיר געוואָלט אַביסל זיצן נעבן אייך. חאַצקל האָט מיך אויך צוגערעדט — שיינדעלע, הערשעלע, קומט אַהער, איך האָב אייך אַזוי ליב שיינדעלע פאַלט איר אויפן האַלדז און חייט מיט ספּאָזמען; הערשעלע חישט זיך די אויגן

מירקע

ווײַ איז מיר, וואָס ווײַנען זיי עפּיס, די קינדער? שיינדעלע, וואָס איז דיר? און אויך דו, הערשעלע?

גיטעלע

דערשראָקן

גאָט מיינער! וואָס איז דיר שיינדעלע? טײַערע קוזינקע, חברטע מיינע, און דיר הערשעלע?

שיינדעלע און הערשעלע

הילן ריהון שנעער די טירערן בלײַבן זיי אָבער שטיין אין האַלדז

גדליה

דאָ איז געשען, גיטעלע, אַ זאַך, וואָס איז גאָרנישט קיין גרויסער כבוד פאַר דײַן קוזינקע און פאַר דײַן קוזין. זיי האָבן אָן דערלויבעניש גענומען אַ שופלאָד פון יענעם שענקל און אַרויסגענומען

זאָגן, וואָס... חייזט מיט דער האַנט אויף דעם שטעכל

ח אַ צ ק ל

הפטיק

איך, דאָס האָב איך די אַרויסגענומען, זיי צו באַקוקן. ניט שיינדעלע, ניט הערשעלע.

ג ד ל י ה

פאַרחונערט

אויב אַזוי איז זייער שולד גאָבישל קלענער: דאָס איז אמת. די דאָזיקע צוויי פיינע מענטשן אָבער, האָבן געטון אַ צווייטע זאַך, וואָס איז ניט ווייניקער מיאוס. אַ זאַך פאַר וועלכער אַן אומגליקלעכער יתום, געבאַך, האָט געקאָנט אומשולדיק באַשטראָפט ווערן.

מ י ר ק ע

שוואָגער, דאָס איז ניט מעגלעך! שיינדעלע? הערשעלע? אַזעלכע טייערע קינדער?

ג ד ל י ה

אָנשטאָט מודה צו זיין דעם אמת, שחעגערין, האָט די טייערע שיינדעלע, וואָס דו זעסט, געוואָלט איר פעלער פאַרדעקן מיט אַ נייעם ליגן: איך זאָג אַ נייעם, ווייל זי האָט בכלל אַ טבע ליגנס צו זאָגן. דערויף איז חאַצקל אַן עדות, ער האָט שוין פון איר געקריגן אַ שטיין אין קאָפּ אַריין אויך...

מ י ר ק ע

נאָט איז מיט איידן שוואָגער, וואָס רעדסט איר?

ג י ט ע ל ע

מיט פאַרחויף צו חאַצקלען

חאַצקל!.. חאַצקל...

ב ע ר ל

אומצופרידן

איך בעט דיך, גדליה, פייניק נישט אזוי די קינדער... אויך מיר אן עסק, נו, האָבן זיי פארפלעקט אַ פּאָר פיגורן מיט טינט, סאיז נישט קיין סכנה. מען וועט זיי קאָנען אָפּוואַשן...

חאַצקל

חעססיק

ווער זאָגט איר האָט פאַרפלעקט פיגורן מיט טינט?

גדליה

– נו, ווער? נו? דיין קוזינע און דיין קוזין...

חאַצקל

לייגט די הענט אויפן האַרץ

איך, איך בין שולדיק. און אַ חוץ מיר קיינער נישט! פאַרשטייט זיך, אז איך האָב עס געטון נישט ווילנדיק. די האַנט האָט מיר אַ ציטער געטון און דער טינטער איז אַרייַנגעפאַלן צווישן די פיגורן און זיי פאַרפלעקט. איך האָב עס גיטעלען דערציילט, און בין איצט געקומען אליין דאָס דערציילן דעם טאַטן, שיינדעלע און הערשעלע זיינען נישט שולדיק. *אלע בלייבן פארחידושט*

שיינדעלע

כאַפּט אַן חאַצקלען ביי דער האַנט און טרייסלט זי מיט דאַנקבאַרקייט

חאַצקעלע, דו ביזט אַן ערלעכער מענטש!.. דו האָסט אַ גוט האַרץ... איך דאַנק דיר.

גדליה

קושט שיינדעלען און קושט הערשעלען

מיינע ליבע קינדערלעך, איך האָב באמת צער און חרטה, וואָס איך האָב אייך בחנם באַשולדיקט. דאָך וואָלט איך געוואָלט וויסן פאַרוואָס זיינען אייערע טאַשנטיכלעך מיט טינט פאַרפלעקט?

הערשעלע

מיר האָבן געפּענט דאָס שאַכטל און באַקוקט די פיגורן, זעענדיק,

אַז זיי זיינען נאָך פֿייכט האָמיר זיי געפּרוּווט אָפּווישן מיט אונזערע טיכלעך...

גדליה

איך פֿאַרשטיי: איר האָט מורא געהאַט מען זאָל ניט זאָגן, אַז איר האָט זיי פֿאַרפלעקט?..

שיינדעלע

אודאי, אָט דערפֿאַר האָבן מיר דאָך געוויינט.

גדליה

אויב ס'איז שוין יאָ אַזוי, וואָלט איך שוין געוואָלט וויסן אַלץ. ווי קומט עס שיינדעלע, אַז דו זאָלסט דערציילן אַזעלכע מאָדנע מעשׂיות וועגן אַראָפּשפּרינגען פֿון אַ צווייטן שטאָק, וועגן אַ וואָגן שטרוי, וועגן אַ פֿערד, וואָס דו זאָלסט כּלומרשט האָבן אויפֿגעהויבן און וועגן אַ בער, וואָס דו האָסט דערשלאָגן?.. און אַז חאַצקעלע האָט דיר ניט געוואָלט גלויבן, האָסטו אים דער־לאַנגט מיט אַ שטיין אין קאָפּ אַריין?..

שיינדעלע

קוקט באַוווּנדערט אויף חאַצקלען

גיטעלע

חאַצקעלע!.. חאַצקעלע!..

חאַצקל

מיט טרערן אין קול

אויך דאָסמאָל בין איך דער שולדיקער און ניט שיינדעלע. די אַלע מעשׂיות האָב איך דערציילט; איך... שיינדעלע האָט מיר ניט געוואָלט גלויבן, בין איך אויף איר אין כּעס געווען, און דערפֿאַר האָב איך דאָס אַלץ אויף איר געזאָגט... אַלגעמיינע באַוווּנדערונג

ג י ט ע ל ע

כאַפּט אָן חאַצקלס האַנט

האַצקעלע, דאָס וואָס די האָסט אַצינד געטון, וואַשט דיך ריין פון אַלע ליגנס וואָס די האָסט אַמאָל דערציילט.

ח אַ צ ק ל

דיין קראַנקהייט, גיטעלע, האָט מיך אויסגעהיילט פון אַ מיאוסן פעלער. איך וועל שוין מער קיין ליגנס נישט זאָגן!.. צוויי קינדער קושן זיך

פאָרהאַנג